

مفاهیم قانونی در پرستار و مایمی

مؤلفین

ستاره الماس (کارشناس ارشد داخلی - جراحی)

تورک علی پور (کارشناس ارشد داخلی - جراحی)

ناهد کهریز (بزرگ عمومی)

بهروز سنایی (کارشناس ارشد مایمی)

عضویت عالی در نظام (ازله اسلامی و احمد سنج)

زیر نظر

دکتر امیر مولایی (متخصص پزشکی قانونی)

انتشارات آئینه طب

مقدمه

آشنایی با قوانین و مقررات و ضوابط حاکم بر رشته پرستاری و مامایی از اولویتهای مهم برنامههای آموزشی می باشد و از این رو، حرکت در چارچوب ضوابط و تشریح وظایف پرستارها و ماماها از اهم اموری است که باید مورد توجه قرار گیرد. با توجه به مفهوم عدالت و دعاوی حقوقی در زمینه پزشکی که معمولاً بر اثر اتهامات وارده بر عدم مراقبت صحیح می باشد و اینکه هیچ تخصصی مافوق قانون نیست و دادگاهها به نیابت از مردم نقش اساسی در نظارت و ایجاد تغییرات لازم در قوانین حرفه ای پزشکی را به عهده دارند، نیاز به قانون ملموس می شود. آگاهی از اصول و مبانی اخلاق و مقررات حرفه ای یکی از ارکان مراقبت پرستاری و مامایی با کیفیت از بیماران به شمار می رود. شغل پرستاری و مامایی تنها کسب دانش و یا مهارت های ویژه یا انجام مراقبت نیست بلکه شامل کسب ارزش های اخلاقی و حرفه ای خاصی است که سبب تغییرات اساسی در نگرش و جایگاه اخلاقی آنان می شود. عدم رعایت حیطه های قانونی در پرونده های بیمارستانی علاوه بر اینکه تبعات قانونی برای تیم پزشکی دارد منجر به کندی روند تحقیقاتی و پژوهشی در مقوله های بیمارستانی می گردد. یکم از شایسته های جدید پرستاری و مامایی، پرستاری قانونی و مامایی قانونی است که در کشور ما به خوبی جا افتاده است این در حالی است، که در کشور ما اطلاعات ابتدایی در زمینه ای این رشته وجود ندارد و بسیاری از پرستاران، ماماها و سایر تیم های پزشکی کشور ما نیز با مسائل مختلف قانونی از قبیل قصور، سهل انگاری و شکایات از سوی بیماران و خانواده های آنها درگیر هستند که نیازمند دریافت اطلاعات خاص در این زمینه ها می باشند. امروزه افزایش آگاهی بیماران از حقوق خود نسبت به دریافت مراقبت های ایمن، کادر درمانی و گروه پزشکی را در مواجهه با مسایل قانونی در

این راستا قرار می‌دهد. بدیهی است که برای آرایه‌ی مراقبت ایمن، آگاهی تیم پزشکی از قوانین و مقررات حرفه‌ای جهت حفاظت خود و بیمارانشان الزامیست. وجود قانون یک امر اجتناب ناپذیر در کلیه‌ی روابط اجتماعی است که می‌تواند منشاء رشد و تعالی جامعه شود. حرفه‌های علوم پزشکی نیز به دلیل اینکه بایستی در احتیای سطح سلامتی جامعه نقش داشته باشد، لذا ملزم به رعایت قوانین، مسابقت پذیری و پاسخگویی می‌باشند. با وجود تلاش زیاد تیم پزشکی و افزایش وسع امکانات، نارضایتی و شکایت بیماران مسایل قانونی زیادی را برای پرسنل کادر درمان بوجود آورده است. پرستاران، پزشکان و ماماها در هر مقام و موقعیتی در قبال بیماران، طعم مستقیم و غیر مستقیم مسؤول خطاهای خود می‌باشند. بنابراین اگر غفلت، عدم همت، سهل‌انگاری آنان در مسیر درمان و مراقبت و یا عدم رعایت نظامات دولتی، موازین پزشکی، باعث خسارت و ضرر بیماران گردد باید به جبران آن بپردازند و از این بگذر نیز امکان دارد علاوه بر پرداخت جریمه‌ی نقدی و یا خسارت مادی محکمه است جزایی نیز پیدا کنند. پرستاری قانونی اولین بار توسط آکادمی علوم قانون آمریکا به عنوان یک رشته دانشگاهی شناخته شد. در این کتاب سعی شده است که پرستاران، ماماها و تیم پزشکی با مفاهیم قانونی و چالش‌ها حقوقی و حفاظت‌هایی که می‌تواند بر آنها محافظت کند آشنا شوند. کتاب حاضر به منظور تأمین بخشی از نیازهای آموزشی پرستاران و ماماها، در زمینه مفاهیم قانونی تنظیم و گردآوری گردیده و می‌تواند پایه‌ای بر مطالعات بیشتر آنان و سایر تیم‌های بهداشتی و نیز دانشجویان، در این زمینه باشد. در تدوین این کتاب که از مجموعه منابع پزشکی، پرستاری-مامایی، حالات منتشر شده در این زمینه، استفاده شده است، تلاش بر آن است که مفاهیم قانونی در زمینه کار بالین، به گونه‌ای به رشته تحریر درآید که پاسخ‌گوی نیازهای یادگیری اعضای محترم کادر درمان و دانشجویان عزیز باشد.

فهرست مطالب

فصل اول: تاریخچه و مفاهیم اخلاقی و حقوقی در پرستاری

- ۲..... تعریف حرفه پرستاری
- ۳..... هویت حرفه‌ای
- ۴..... ستاری و آشنایی با چالش‌های حقوقی
- ۶..... نقش قوانین: پرستاری در اخلاق حرفه‌ای
- ۷..... تاریخچه سوگند: مه پزشکی
- ۸..... سوگند نامه رطاط: دنامه اهوازی

فصل ۱: مفاهیم اخلاقی و حقوقی در مامایی

- ۱۲..... اخلاق حرفه‌ای در مامایی
- ۱۳..... قوانین بین‌المللی اخلاق مامایی
- ۱۴..... استاندارد عملکرد حرفه‌ای و اخلاقی مامایی
- ۱۵..... مامایی قانونی
- ۱۷..... مسئولیت اخلاقی
- ۱۷..... اصول و وظایف اخلاقی که لازم است ماما دارا
- ۱۷..... مسئولیت‌های قانونی
- ۱۸..... مسئولیت‌های انتظامی
- ۱۸..... شرح وظایف کارشناسان مامایی در مؤسسات بهداشتی درمانی (خصوصی)
- ۱۸..... ۱- بند الف: تعریف ماما
- ۱۹..... ۲- بند ب: شرح وظایف در دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان
- ۲۲..... ۳- بند ج: موارد غیر طبیعی که در بند ب اشاره شده و بایستی حتماً پزشک حضور یابد
- ۲۳..... ۴- بند د: شرح وظایف ماما در دوران غیر بارداری
- ۲۶..... ۵- بند و: سایر موارد

- ۲۶..... اهمیت تشخیص حاملگی از نظر پزشکی قانونی
- ۲۷..... اهمیت حاملگی خارج از رحمی از نظر پزشکی قانونی
- ۲۷..... اهمیت مرگ جنین از منظر پزشکی قانونی
- ۲۸..... سقط جنین
- ۳۱..... قوانین و مجازات سقط غیر قانونی

فصل سوم: منشور حقوق بیمار و آیین نامه‌ی اخلاق پرستاری

- ۳۴..... مرید نفوق
- ۳۴..... رابطه اخلاق و منشور حقوق بیمار
- ۳۵..... منشور حقوق بیمار
- ۳۸..... ۱- حق برادراری، مراقبت و درمان مناسب و باکیفیت بالا
- ۳۹..... ۲- حق برخورداری از اطلاعات
- ۴۲..... ۳- حق محرمانه بودن اطلاعات و اذداری
- ۴۳..... ۴- حق رضایت آگاهانه
- ۴۵..... ۵- حق استقلال رای
- ۴۵..... ۶- حق رعایت محیط خصوصی بیمار
- ۴۶..... ۷- حق داشتن آرامش
- ۴۶..... ۸- حق ابراز اعتراض و شکایت
- ۴۶..... ۹- حق جبران خسارت
- ۴۹..... موانع عدم رعایت منشور حقوق بیماران در ایران
- ۵۰..... عدم جامعیت ضمانت اجرایی منشور حقوق بیمار در ایران
- ۵۲..... راهکارهای ارائه شده در اجرای منشور حقوق بیمار در ایران
- ۵۳..... آیین نامه‌ی اخلاق پرستاری
- ۵۷..... حقوق پرستاران برای اینکه مراقبت پرستاری ایمن به بیمار ارائه دهند

فصل چهارم: مسئولیت و انواع آن

- ۶۰..... مسئولیت پرستار در قانون مجازات اسلامی
- ۶۱..... انواع مسئولیت

۶۲	الف) مسئولیت حقوقی
۶۳	ب) مسئولیت اخلاقی
۶۴	مسئولیت پزشکان در قانون مجازات اسلامی
۶۶	مسئولیت پرستاران
۶۹	واکاوی تبصره ۱ ماده ۴۹۶ قانون مجازات اسلامی
۸۳	اقدامات مستقل پرستاران
۸۴	دستورات مقامات بیمارستان
۸۵	اقدامات زبان آور دانشجویان
۸۷	اقدامات پرستاران
۸۸	تعریف بر م
۸۸	جرایم
۸۹	مجازات و انواع آن
۹۰	مسئولیت اطباء در انتخاب
۹۰	دیه به عنوان نهاد جبران خسارت
۹۱	دیه به عنوان مجازات
۹۱	دیه در قانون مجازات اسلامی

فصل پنجم: انواع قصور پزشکی و مراجع رسیدگی به آن

۹۶	تعریف قصور
۹۸	نسبیت قصور
۱۰۰	طبق تبصره ماده ۳۳۶ قانون مجازات اسلامی انواع تقصیر
۱۰۰	الف) بی مبالائی
۱۰۱	ب) بی احتیاطی
۱۰۱	ج) عدم مهارت
۱۰۲	د) عدم انجام نظامات دولتی
۱۰۳	شرایط تحقق قصور
۱۰۳	مثال‌های مختلف از قصور
۱۰۵	نحوه‌ی رسیدگی به ادعای متضرر از اقدامات پرستاری

- ۱۰۸..... دلایل افزایش شکایت از پرستاران در محاکم قضایی
- ۱۱۰..... موارد شایع شکایت از پرستاران
- ۱۱۱..... رسیدگی به قصور پرستاران در مرحله تعقیب در دادسرا
- ۱۱۴..... رسیدگی به قصور پرستاران در مرحله محاکمه در دادگاه

فصل ششم: آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای

شاغلان حرفه‌های پزشکی و وابسته

- ۱۲۰..... بخش اول: تعاریف، شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه‌ای
- ۱۲۴..... بخش دوم: مقررات‌های انتظامی
- ۱۲۶..... بخش سوم: رسیدگی به تخلفات
- ۱۳۰..... بخش چهارم: سایر مقررات

فصل هفتم: رضایت‌نامه و برائت‌نامه

- ۱۳۲..... رضایت‌نامه و ابعاد حقوقی
- ۱۳۲..... مفهوم رضایت
- ۱۳۵..... انواع رضایت‌نامه
- ۱۳۵..... ۱- رضایت‌نامه درمان
- ۱۳۷..... ۲- رضایت‌نامه ترخیص
- ۱۳۷..... ۳- رضایت‌نامه برای مقاصد خاص
- ۱۳۷..... رضایت در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
- ۱۴۲..... ضمانت اجرای عدم اخذ رضایت از بیمار
- ۱۴۲..... اهلیت رضایت دهنده
- ۱۴۴..... مفهوم برائت
- ۱۴۴..... ماهیت برائت
- ۱۴۵..... ضمانت اجرای عدم اخذ برائت‌نامه
- ۱۴۷..... زمان اخذ رضایت‌نامه و برائت‌نامه
- ۱۴۸..... استثنائات رضایت و برائت
- ۱۴۹..... قوانین مربوط به مادران باردار

فصل هشتم: رازداری

- ۱۵۴..... راز پوشی
- ۱۵۴..... چارچوب رازداری پزشکی
- ۱۵۵..... ضرورت رازداری پزشک

فصل نهم: اهمیت و نیت گزارش نویسی

- ۱۵۸..... گزارش نویسی
- ۱۵۸..... اهمیت گزارش نویسی
- ۱۵۹..... ویژگی‌های نیت استاندارد و مناسب
- ۱۵۹..... ۱- واقعی بودن
- ۱۶۰..... ۲- قابل بودن
- ۱۶۰..... ۳- کامل بودن
- ۱۶۱..... ۴- پویا بودن (تجربه موفق بودن)
- ۱۶۱..... ۵- منسجم بودن
- ۱۶۸..... منابع